საქართ. მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა რევოლიუციო პარტია

მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ ტირაჟი 12,500 მ. სამგლოვიარო განცხადება 15,000 მ.; კანტორა ღია ღილის 8—2 საათამდე.
რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 12—1 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი დამფუძნებელი კრების ქ. № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 12—29.

ფასი 1.00 მანეთი

№ 67

ოთხშაბათი, ოქტომბერი 26

1921 წ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ღრმად დამწუხრებულნი: დედა—ქრისტინე, ძმა გიორგი და რძალი ნინო შვილებით კალანდაძენი ბიძა მაქსიმე შარაშიძე, დეები: ფედოსი, ელვასი და ეულალია, დის შვილები: თამარი, ნიკოლოზი, გიორგი, შალვა და გრიგოლი მენაბდენი, ძიძენი იასონ გუნია და თეოდორე ქერქაძე აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ორშაბათს, ოქტომბრის 24-ს მძიმე ავადმყოფობით გარდაიცვალა ქ. ტფილისის ვაჟთა მეხუთე გიმნაზიის მასწავლებელი

ბესარიონ ყარამანის ძე

კალანდაძე

პანაშვიდები ყოველ კვირას ს. ხიდისთავში (გურია) საკუთარ სახლში. ტირილის დღეთ დანიშნულია ხუთშაბათი, ნოემბრის 26 ს. ვსთხოვთ ყველა ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ აღნიშნულ დღეს დაგვესწრონ და ანუგეშონ მწუხარებაში მყოფნი. 58

ღრმა მწუხარებაში მყოფნი: ბიძა, გიგო, ბიცოლა მარკალიტა, ბიძაშვილები: დარიპან, ალმასხან, ვანო და სეფე, რძლები: ეკატერინა, ეფემია მარია და მანია კალანდაძენი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ რომ ს. ხიდისთავში (გურია) ოქტომბრის 24-ს მძიმე ავადმყოფობით (სახადი—сыпной тиф) გარდაიცვალა მათთვის დაუვიწყარი ქ. ტფილისის ვაჟთა მეხუთე გიმნაზიის მასწავლებელი

ბესარიონ ყარამანის ძე

კალანდაძე

58

ყრილობის შედეგები

ჩვენი გაზეთის დღევანდელს ნომერში იბეჭდება ჩვენი პარტიის პირველი ყრილობის მიერ მიღებული რეზოლიუციები. ეს რეზოლიუციები ახლო მომავალში ცალკე წიგნაკად გამოვა და ფართო საზოგადოებას საშუალება მიეცემა ობიექტიურად აწონ-დაწონოს და გამოარკვიოს მისი პოლიტიკური ღირებულება.

საერთოდ რეზოლიუციის ღირებულება და მნიშვნელობა იმდენად დიდია, რამდენად ის გამოხატავს მთელი ყრილობის საქმიანი მუშაობისა და მოღვაწეობის შედეგს. ასეთი რეზოლიუციები პოლიტიკური გზის მაჩვენებელია, პარტიის პოლიტიკური სიმწიფის გამომხატველია,

პარტიული ყრილობის მთელი მუშაობა და მოქმედება იქნებოდა ყოფილ-იყო მიმართული, რომ მთლიანი პოლიტიკური ხაზი გამოენახა და მიზანშეწონილი პლატფორმა გამოეშუშავებია თანამედროვე გარდამავალს ხანაში

ოთხი წლის საერთაშორისო ომმა და რუსეთის დიდმა რევოლიუციამ არსებითად შეარყია მსოფლიო სოციალ-პოლიტიკური ცხოვრება და მის წიაღში ახალ მოვლენებსა და ფაქტორებს მისცა ადგილი. ეს ახალი მოვლენები და ფაქტორები ახალ პოლიტიკას ახალ საქმიანობა გზას და პლატფორმას მოითხოვს. ისტორიამ დრო მოქმედთ გამოაცხადა ძველი პროგრამის ეგრედწოდებული მინიმუმი: ის ადარ შეეფერება ახლანდელ ცხოვრების ვითარებას, მის პირობებსა და მოთხოვნილებებს. ამ გარემოებამ გამოიწვია მთელი მსოფლიოს, თითქმის ყველა სოციალისტურ პარტიების ამოძრავება და ძველი საქმიანი პროგრამაში გადამუშავება, რევიზია, ახალს პირობებთან შეგარდება. დღეს იშვიათია ისეთი პარტია, რომელიც თავისი ძველი პროგრამასას, თუ ისე რეფორმებით არ იყო. დაინტერესებული.

სოციალისტ-ფედერალიზმის მოძღვრების მიმდევარი პარტია, რომელიც აქტიური სოციალიზმის ნიადაგზე სდგას სოციალური ცხოვრების ტრანსფორმაციისათვის მშრომელი კლასის რევოლიუციონური გამოსვლა მიიჩნია ერთ აუცილებელ პირობათ, ცხადია, ვერ დაეტევოდა ძველს პირობებში შემუშავებულ საქმიანი პროგრამის ფარგლებში, ჩვენი ცხოვრების პირობებში. საერთაშორისო ვითარება და ახალი მოვლენები მოითხოვდნენ პარტიულ საქმიანი პოლიტიკის რევიზიას, გადასინჯვას და მათს ახალ მიმდინარეობის შეფარდებას. ჩვენმა ყრილობამ ამ შეხედულებაში შეანიშნავად დაჭარა გადაწყდა, რომლის მაჩვენებელია ძ�bული რეზოლიუციები.

ჩვენი ძველი პროგრამის ერთს უმთავრეს დებულებას შეადგენდა ეროვნული მომენტისა და სოციალური თავისუფლების შეთანხმება. თეორიულად სოციალიზმ-ფედერალიზმის მოძღვრება ამ ორი მომენტის შეუღლებას უმტკიცნეულოდ ასრულებს და ამ სფეროში ჩვენ არ გვეჭირდება ორგანიზმის ენერგიის დახარჯვა ახალი დებულებების წამოსაყენებლად. სოციალიზმ-ფედერალიზმი სინთეზია სოციალურისა და ეროვნულ მომენტების და მათი მიზანშეწონილი შეღლეა გასაკუთრებითი მნიშვნელობას ანიჭებს ამ მოძღვრებას.

მაგრამ სიძნელე ამ მომენტების შეთანხმებას, მაშინ იბადება, როცა იგი პრაქტიკულ პოლიტიკის საგანს ეხება და კონკრეტიულს სინამდვილეს უახლოვდება. მდგომარეობა, კონკრეტიული ცხოვრება იცვლება და მოძრაობს, რომელიც იშვიეს ახალ-ახალ კომბინაციებს. ამ კომბინაციათა რიგში შერჩევა სადი მომენტებისა და მათი საბოლოო მიზნებისათვის მიზანშეწონილად გამოყენებ, პრაქტიკულ პოლიტიკის საგანს ეადგენს. ჩვენთვის ასეთი პირობები დიდს ენერგიით უნდა იქმნეს გაცხრილული, რომ შეეძლოთ ჩვენი მთავარი ძიზნების, ეროვნული და სოციალური თავისუფლების ნამდვილად უნაკლებად დაცვა.

თანამედროვე მომენტი არის რევოლიუციონური მოძრაობისა და დიდი სოციალური გარდაქმნის ხანა. დღეს ხდება ძველი სოციალ-პოლიტიკური წყობილების ახალ საფუძველზე გარდაქმნ, ეს პროცესი ძველი წყობილების დარღვევისა და ახალი საბართლიანი ურთიერთობის შექმნისა, ხანგრძლივი მომენტებით ხასიათდება; აქ ხდება დიდი სამოქალაქო ომები და სოციალურ კლასთა შეტაკებანი საერთაშორისო ძალაუფლებაში. ცხადია ეროვნული საკითხის დასმა ასეთს გადამეჭრელსა და რთულს მომენტში დიდ სიფრთხილესა და დაკვირვებას მოითხოვს ჩვენისთანა პატარა ეროვნებისაგან. ჩვენ უნდა შეესძლოთ რევოლიუციონური მოძრაობის დიად პროცესებს შეუთანხმოთ ეროვნული მოძრაობის მომენტებით საერთაშორისო ქარტეხილში ღვნებლად, დაუზიანებლად შევინახოთ ეროვნული ენერგია და იმ გზით მივმართოდ მისი სამოქმედ გეგმა, რომელიც საშვალებას მოგვცემს ეროვნული ენერგიის მინიმუმის დახარჯვით მაქსიმუმის გადარჩენისას. დღევანდელს პირობებში ეროვნული საკითხი და ეროვნული მომენტები არ სდგას იმ სახით, როგორც ეს იდგა რეაქციის ხანაში, ცარიზმის ბატონობის ეპოქაში. ჩვენი ეპოქა არის რევოლიუციონური და ეროვნული საკითხიც ახალ ტაქტიკას მოითხოვს.

პარტიულმა ყრილობამ ამ საკითხს მიაქცია მთელი თავისი ყურადღება, ამ კითხვის გამოკვლევასა და შესწავლაში დახარჯა მაქსიმუმი თავისი ენერგიისა. არ დასმულა არც ერთი საკითხი, არც ერთი პრობლემა, რომელიც ერის თავისუფლების საზრისითაც არ ყოფილიყოს განხილული, აწონილ-დაწონილი. ყოველი დიდი კითხვის გადაწყვეტას ჩვენ შეუწონეთ ეროვნული მომენტიც და გამოვიკვლიეთ ესა თუ ის საერთაშორისო აქტი რამდენად უწყობს ხელს ერის განთავისუფლების საქმის. ამ მხრივ ჩვენ არ გვეღალატნია ჩვენი ძველი ტრადიციისათვის. ახალი საკითხების გამორკვევის დროს ჩვენი ძველი საზომით ვიხელმძღვანელეთ. მაგრამ საკითხის ასეთმა განხილვამ მოგვცა ისეთი პოლიტიკური ხაზი, რომელიც არსებითად განსხვავდება ჩვენი ძველი პარტიული ამხანაგების შეხედულებებისაგან. ჩვენი პოლიტიკური ორიენტაცია არის რევოლიუციონური, ჩვენ საერთაშორისო რევოლიუციის ნიადაგზედ ვსდგევართ და ჩვენი ეროვნული პოლიტიკაც ამ პროცესთან არის შეწონილი. ჩვენ რევოლიუციონური მოძრაობის ორბიტაზე მოვაქციეთ ჩვენი ერი და ვფიქრობთ, თანამედროვე ფინანსიურ კაპიტალისა და იმპერიალიზმის ბატონობის ხანაში ერის სრული განთავისუფლება შეიძლებელია მხოლოდ საერთაშორისო სოციალური რევოლიუციის საშუალებით. ჩვენმა ყრილობამ თავისი რეზოლიუციით ერთხელ კიდევ დასვა საკითხი ნათლად და გადაჭრილი პასუხი მისცა თანამედროვე გარდამავალს პერიოდს. ეროვნული დამოუკიდებლობის კვნით მსოფლიო ფედერაციისაკენ, რეზოლიუციის მთავარი აზრი, რომელიც სავსებით შეწონილია კაპიტალიზმიდან სოციალიზმი გარდამავალ პერიოდის მომენტ-ბთან. სანამ სოციალურს რევოლიუციას არ დაუსხვრევია ევროპის იმპერიალისტური სახელმწიფოთა სიმაგრენი და არ ჩამოყალიბებულა ევროპის ნიადაგზე საბჭოთა რესპუბლიკები, საქართველო სდგას დამოუკიდებლობის საფუძვლებზედ და ამ საშუალებით ინახავს თავის ეროვნულს კულტურას. მაგრამ როდესაც მსოფლიო რევოლიუცია გაიელის თავისი განვითარების პირველს პერიოდს და საბჭოთა რესპუბლიკების შექმნით დაამსხვრევს ბურჟუაზიის ბატონობას, საქართველო შედის საბჭოთა რესპუბლიკების ფედერაციაში, როგორც მისი სრულ უფლებიანი და თანასწორი წევრი და იღებს აქტიურს მონაწილეობას სოციალისტური ამშენებლობის პროცესში. ჩვენთვის ფედერაცია გარდამავალი ფორმა კი არ არის, არამედ მუდმივი, რომელიც თავის ღირებულებას არასოდეს არ კარგავს.

ამ რეზოლიუციის ეროვნული შინაარსი და პოლიტიკური ღირებულება დიდია და ნათელი. ყრილობამ შეაჯამა მრავალ-ფეროვან საერთაშორისო მოვლენათა კომპლექსში და გარდამავალ პერიოდის რთულ მომენტებში, ადი მიზანშეწონილი ეროვნული პოლიტიკის გამომუშავება და მისი შეფარდება საერთაშორისო მოვლენებთან.

ამით ერთხელ და სამუდამოთ ესპობათ საშუალება რუსთველის პროსპექტის პოლიტიკოსებს რაიმე ქორები შეთხზონ ჩვენს შესახებ და ჩვენი პროგრამის ერთ მთავარ დებულებაში ღალატი დაგვაწამონ.

ყრილობის გაბედულობა და მეცნიერულად შემუშავებულმა რეზოლიუციამ მისათვის ყოველგვარი გზები დაუხსნა.

სიმ. ხუნდაძე.

საქართველოს მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის I ყრილობის რეზოლიუციები და დადგენილებანი

(30 ოქტომბერიდან 3 ნოემბრამდე)

I

დროებითი მთავარი კომიტეტის მოქმედება.

საქართველოს მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის I ყრილობა ითვალისწინებს იმ არა ჩვეულებრივ რთულს პოლიტიკურ-პირობებს, რომელშიაც დრ. მთავარ კომიტეტს მოუხდა პარტიული მუშაობის გაგრძელება, როდესაც თითქმის ადარ არსებობდა არც ერთი პოლიტიკური პარტია, რომელიც დარაჯად დაუდგებოდა ერის სასიცოცხლო ინტერესებს და ნათელ პასუხს გაცემდა ყველა იმ საჭირბოროტო კითხვებს, რომელიც ახალმა (1921 წ. 25 თებერვალი) მდგომარეობამ წამოაყენა, საერთოდ იწონებს დროებითი მთავარი კომიტეტის პოლიტიკურ გზას და პრაქტიკულ მოღვაწეობას, თანამედროვე მიმართული იყო ქართველ მშრომელ ხალხის გადასარჩენად და მასთან ერთ სოციალისტურ აღმშენებლობის განსამტკიცებლად.

II

საერთაშორისო მდგომარეობა და საქართველო.

1. თანამედროვე კაპიტალისტურ ცხოვრების განვითარებამ ფინანსიურ კაპიტალის სახით მიადწია უმწვერვალეს საფეხურს.

ფინანსიურმა კაპიტალმა მე-XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან თავის გავლენის ქვეშ დააყენა მეტად თუ ნაკლებად განსაკუთრებით ევროპის ყველა სოციალური კლასი.

ევროპა ფინანსიურ კაპიტალის გავლენით და იმპერიალისტური პოლიტიკის წარმოებით ჩაგრავდა და ჯერ კიდევ ჩაგრავს ჩამორჩენილ ქვეყნებს, კლასებს და ეროებს.

2. 1914—1918 წ.წ. მსოფლიო ომს ფინანსიური კაპიტალისათვის უნდა გაეშალა ახალი ასპარეზი წარმოებისა გასაფართოებლად და ნაწარმოების გასანადგურებლად.

ფინანსიურ კაპიტალის იმპერიალისტური მიზნები მსოფლიო ომმა ვერ გამართლა; ვერსალიდან მთელი მსოფლიო უკვე დანაწილებული აღმოჩნდა კაპიტალისტურ სახელმწიფოების მიერ, ამიტომ ოქი სწარმოებდა არა ევროპის გარეშე სახელმწიფოებში, არამედ თვით შუა ევროპაში.

3. ევროპის ბუმბერაზ სახელმწიფოების ურთი-ერთშორისო ომმა გამოუვალ მდგომარეობაში ჩააყენა ხსენებული სახელმწიფონი.

მსოფლიოში შექმნილი ეკონომიური კრიზისი იღებს ქრონიკულ ხასიათს და შეუძლებელად ხდის ევროპის კონტინენტზე ეკონომიურ აღორძინებას.

ეკონომიური დაუძლურება არღვევს ევროპის საზოგადოების იმპერიალისტურ სულისკვეთებას, სადაც სისტემატიურად მწვავდება კლასობრივი განწყობილებანი.

ევროპაში არსებობს ნიადაგი დიდი და ხანგრძლივი რევოლიუციონური მოძრაობის.

4. ფინანსიური კაპიტალით და იმპერიალიზმით დაჩაგრული ჩამორჩენილი არა ევროპის ერები და კოლონიები, უმთავრესად ომის გარეშე დარჩენილი, მოლონიერდნენ ეკონომიურად, პოლიტიკურად და ეროვნულად.

ეროვნული მოძრაობა იღებს იმპერიალიზმიდან თავდაცვის ხასიათს და უადრესად რევოლიუციონური და სოციალისტური შინაარსის არის.

ეროვნულ და სოციალისტურ მოძრაობის დასასრული ერთად ერთი პირობაა კაპიტალიზმის დანგრევის და სოციალ-ეკონომიურ კულტურის აყვავების,

ყრილობა ადგენს:

1. საქართველოს მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია სავსებით სდგას საერთაშორისო რევოლიუციის ნიადაგზე.

2. საქართველო, როგორც ყოფილი კოლონიალური ქვეყანა საბოლოოდ ეროვნულ და სოციალურ თავისუფლებას მიიღებს ძალიან თანამედროვე საერთაშორისო რევოლიუციის გაძარჯვებით.

3. თანამედროვე პირობებში საქართველოს კულტურის აყვავება ძალიან დაკავშირებულია ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ თავ-უფლებასთან, რომელიც დამოუკიდებლობის სახით ქართველმა ერმა ძოიპოვა რევოლიუციის პროცესში და ცნობილია, როგორც საბჭოთა რესპუბლიკების მიერ, ოგრედვე თითქმის ყველა ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებისაგან.

4. ყრილობას მიაჩნია აუცილებელ საჭიროდ დღეინდელს პირობებში განმტკიცება ეროვნულ დამოუკიდებლობის და ცხოვრებაში გატარება ეროვნულ სახელმწიფოს ყოველი ატრიბუტისა.

5 საერთაშორისო რევოლიუციის პროცესში, როდესაც ევროპის ბურჟუაზიულ სახელმწიფოების ნაცვლად შეიქმნება სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკების ფედერაცია, პარტია იბრძოლებს რათა საქართველო გახდეს საბჭოთა რესპუბლიკების ფედერაციის თანასწორ უფლებიანი წევრი.

III.

საბჭოთა სახელმ.

1. თანამედროვე საერთაშორისო რევოლიუცია დასაწყისია გარდამავალ პერიოდის, როდესაც ხდება კაპიტალისტურ წყობილების ლიკვიდაცია ტ. საფუძველი ეყრება სოციალისტურ აღმშენებლობას.

2. გარდამავალი ხანა იწყება სამოქალაქო ომებით, როცა მშრომელი კლასი დიქტატურის საშუალებით აჩქარებს ისტორიულ პროცესს და ხელს უწყობს სოციალიზმის დამყარებას.

3. პარლამენტარიზმი არა თუ არ გამოხატავს მთელი საზოგადოების ნებისყოფას, პირიქით, განსაკუთრებით ფინანსიურმა კაპიტალმა პარლამენტარიზმი სავსებით დააყენა თავის გავლენის ქვეშ.

4. ბურჟუაზიის ინტერესებს ხელმძღვანელობით იცავს პარლამენტარიზმი, რომელიც გადაიქცა კაპიტალიზმის ბატონობის იარაღად.

5. კაპიტალიზმის დანგრევა შეუძლებელია პარლამენტარიზმის გზით. გარდამავალი ხანა მოითხოვს ისეთი ელასტიური უფლებრივი ნორმის შექმნას, რომელიც მშრომელთა კლასის თავისუფლებას სავსებით დაიცავს, დასცემს კაპიტალისტურ წყობილების ყოველ ინსტიტუტს და ამგვარად დააჩქარებს ისტორიულ პროცესს—სოციალიზმის დამყარებას.

6. გარდამავალ პერიოდის საუკეთესო ფორმა მშრომელთა კლასის სახელმწიფოა, აგებული საბჭოთა სისტემის ნიადაგზე.

7. საქართველო, სადაც ეროვნული პროც. მცხოვრებლებისა მშრომელ მასსას წარმოადგენს, მშრომელთა დიქტატურა საბჭოთა სისტემით იცავს მთელი ერის ინტერესებს, ამ მიტომ

8. ყრილობა იღებს საბჭოთა სისტემას, როგორც საუკეთესო ფორმას მშრომელი კლასის ბატონობისა ტ. უძლიერეს იარაღს ეროვნული და სოციალისტური მიზნების განსახორციელებლად.

ჩვენ და ისინი.

პარტიულმა ყრილობამ თავისი გარკვეული სიტყვა სთქვა. როგორც თანამედროვე მომენტის სრული შეგნება, ისე პარტიის სამოქმედო გეზი და თვით პარტიის სახელწოდება გარკვეულ ფორმებში ჩამოაყალიბა. ჩვენმა ყრილობამ გამოაცხადა პარტიის დამამახასიათებელი სახე და ჰარმონიული ურთიერთობა დაამყარა მის პრინციპებსა და პრაქტიკას შორის.

ჩვენ სოციალისტ-ფედერალისტები ვიყავით და სოციალისტ-ფედერალისტები დავრჩით. ჩვენი გზა ერისა და სოციალიზმის სამეფოსაკენ უნდა ყოფილიყო მიმართული და ამ გზაზედ დღეს გადადგულად მივეშურებით. ჩვენი მოქმედება აქტუალი სოციალიზმის პრინციპებისა და რევოლიუციის პრაქტიკასთან უნდა ყოფილიყო შეთანხმებული და ასეედაც არის.

ჩვენ დავშორდით ჩვეულ ყოფილ ამხანაგებს არა იმიტომ, რომ ჩვენ ვერ მოვთავსდით სოციალიზმ-ფედერალიზმის არეში, არამედ იმიტომ, რომ მათი პრაქტიკული პოლიტიკა დაშორდა, პარტიის იდეოლოგიურ კონცეპციებს და მეხშევიკური ლოზუნგი „დემოკრატიზმით-სოციალიზმისაკენ“ სახელმძღვანელო ხაზი შეიქმნა მათთვის.

ჩვენი არსებობა დღეს არ დაწყებულა, იგი არც ამ რვა თვის ამბავია. ვინც თვალყურს ადევნებდა პოლიტიკურ ცხოვრებას ამ უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში, მისთვის ჩვენი ფიზიოლოგია, ჩვენი პოლიტიკური სახე უცხო არ იქნება.

პარტიული მიუროკრატიზმი, რეფორმისტული და ოპორტიუნისტული პოლიტიკა ოფიციალი პარტიისა მიზეზი გახდა ჩვენი ადმოცენებისა. რამდენათაც მეტად შორდებოდა ყოფილი მთავარი კომიტეტი პარტიის პრინცი-

პებს, იმდენად მეტი სიმწვავე, მეტი წინააღმდეგობა ხვდებოდა მას ჩვენგან. ამ ბუნებრივ პროცესს თავის გამოსავალი უნდა ეპოვა და ალბანასკნილი ამბები, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ჩვენი ერის ცხოვრებაში ამ 8 თვის წინად, სამაბი გახდა ფაქტიური სინამდვილის „ფორმალური სანქციისა“.

ჩვენ კარგად გვესმის დღევანდელი არა ნორმალი პირობები, როდესაც არა მარტო ეკონომიური დასაჭირის წინაშე ვსდგავარ, არამედ მეტად ცუდ პირობებში გვიხდება ცხოვრება პოლიტიკური მხრივაც, რასაც თან ერთვის ერთვნული საკითხის მიჩქმალვა. მაგრამ მთელი ჩვენი არსებობის აზრიც ამაშია. ჩვენ მაშინ გამოვედით საბოქმედოთ როდესაც ქართველი ხალხის მაჯისცემა თითქმის შეჩერებული იყო, როდესაც საშინელი საფრთხე თვალწინ ედგა ქართველ ერსა. ჩვენი სიტყვა მაშინ, „გაისმა როცა“ მას მოითხოვდა ერის სასიცოცხლო ინტერესები.

მაგრამ განვლო დრომ და ახმაურდა ბაგენი, ის ბაგენი, რომელნიც გამოურკვევლობის გამო სდუმნენ და მხოლოდ შემდეგ, პირველი დაბნევის შემდეგ, აიმაღლეს ხმა და კვლავ შეეცადნენ ძველი პოზიციების შენარჩუნებას, ძველი კარიერის გამაგრებას.

ეს იყო უმთავრესი მიზეზი იმ საზიზღარი ცილის წამებისი და უსინდისო საქციელისა, რომელიც მიმართული იყო ჩვენს წინააღმდეგ ერთი მხრივ მენშევიკებისაგან და მეორე მხრივ ჩვენი ყოფილი ამხანაგებისაგან.

მაგრამ ჩვენ არ გვინდა ამაზე შევჩერდეთ. უმთავრესი საყალბე ჩვენი მემარჯვენე ამხანაგების იმაში კი არ მდგომარეობს, რომ ისინი ჩვენ ცილისწამებაში პროფესიონალური მოდვაწეები გახდნენ, არამედ იმაში რომ ისინი დალატობენ სოციალიზმ-ფედერალიზმის პრინციპებს და ამახინჯებენ ამ „მოძღვრების დიდ აზრს.

ჩვენი უთანხმოებაც, ერთმანეთის დაშორება და ცალ-ცალკე გამოსვლა დღევანდელ პოლიტიკურ სარბიელზე ამ საზრისით უნდა იქნეს გაზომილი.

ჩვენ საკუთარი ვიცავთ სოციალ-ფედერალიზმის თეორიას, მის პრინციპიულ დებულებებს და მეცნიერულს საფუძვლებს. ჩვენი უთანხმოება ყოფილ ამხანაგებთან ამ თეორიის გაგებაში, პრინციპიალურ დებულებათა „დაძახიჯებაშია, ძირეული საფუძვლების დავიწყებაშია.

თუ დღევანდლამდე ზედმეტი დეტალურობა გამოვიჩინეთ და ჩვენი გაზეთის ფურცლებზე ყოველ ძრივ გვერდი ეუარეთ ჩვენ ყოფილ ამხანაგების ფიზიონომიის გაანალიზებას, დღეს, როდესაც უკვე ფაქტიურადაც გავიმიჯნეთ ძათგან ეს ადარ არის დასაშვები. რა თქმა უნდა ჩვენ მხედველობაში არ გვაქვს ძათი პიროვნული დირსების დაცემა და ილანძღვა-თრევა, რომელთაც ისინი „წამ და უფუმ გვიმასპინძლდებიან, ფიმათა გვწამს, რომ პოლიტიკური ბრძოლაში ლანძღა-გინების შეტანი იდეურად გაკოტრებული მიმართულებაა და ჩვენც სწორედ ამ ნიკოტრეს მივაქცევთ უთავრეს ყურადღებას, რომ ამხანაგებისათვის, რომელნიც ჩვენი დუმილის გამო ჯერ კიდევ ვერ გარკვეულა ჩვენსა და მემარჯვენეების დაშორების ძიზეზში ამაკარა გახდეს ის ძოტივები და საფუძვლები, რომელებმაც ლიდერებს დაკვანძდე მიიყვანა პოლიტიკაში ასეთეული მიმდინარეობანი.

სამი უმთავრესი საკითხი უნდა იყოს ჩვენი მსჯელობის საგანი, როდესაც მემარჯვენეებთან გვაქვს საქმე. ეს სამი საკითხი ფედერალიზმის. სოციალიზმის და რევოლიუციონიზმის გაგებაშია. ჩვენ ნათლად უნდა დავამტკიცოთ, რომ სამივე ძირეული დებულება სოციალიზმ-ფედერალიზმისა დარღვეულია ჩვენი ყოფილი ამხანაგებისს მიერ.

ჩვენ, რომელნიც სკოლის სკამებიდან სათხოებით გულის-სიტკვიერში ვატარებთ ამ სამ უდიდეს პრინციპს, ვერაოდეს ვერ გამოვეთხოვებით ძს და მის დამახინჯებას ვერ ვაპატიებთ ვერავის, მით უფრო მათ, ვინც ვალდებული იყო ამ გზით წარეძართა ჩვენი ბოქმედების გეზი.“

ამიტომ ჩვენ გვინდა რამდენიმე წერილში ვესაუბოთ ამხანაგებსა, ჩვენსა და მემარჯვენეთა პოლიტიკურ ორიენტაციის შესახებ, პოლიტიკურ პლატფორმის შესახებ, რომ გაიფანტოს ის ბურუსი, რომელიც ხელოვნურად გარს შემოგვერტყა და, რომლის ბინდური მხრჩოლავი გაზი გონებას უბნევს განსაკუთრებით პროვინციელ ამხანაგებს, რადგან მოკლებული არიან საშვალებას თეორისა და შავის დანახვისას.

რა ხასიათის არის იმ ხალხის პოლიტიკა, რომელიც თავს „სოც.-ფედერალისტს“ უწოდებს? რა აქვს საერთო ამ ხალხს სოციალიზმ-ფედერალიზმთან?

ამაზე შემდეგ.

სერ. ამაღლობელი.

მუნასიბი თეატრში

და თეატრის დიდ დარბაზში დაგინახე ვიღაც ქალთან,
და რაღასაც ჩურჩულებდი, მიგეტანა თვალი თვალთან.

არ მომხედე, მხოლოდ ცივად დამიკარი შენ მე თავი
და კვლავ იმას მიუბრუნდი მოცელქე და მომხიბლავი.

და იმ წამში ჩემს გარშემო აირია ყველაფერი,
და სცენაზე რა ხდებოდა ვერ გავიგე ვერაფერი.

მაგრამ, როცა რუქაიამ სატრფოს უძღვნა შმაგი კოცნა:
გადავწყვიტე იმ ქალისთვის შენი თავი დამელოცნა.

ოხ! იმ წუთში ისე მძულდი, რომ ვაფრქვევდი ნაპერწკლებსა
და რომ ცოტა დაგეცადა, გაგიშლიდი ნარ-ეკლებსა.

მაგრამ ფარდა რომ დაეშვა მოეფინა ხალხს სინათლე,
ფირუზ თვალთა მწველ სხივებში ხელმეორედ მოვინათლე,

და მაგ ბაგეს, — რომ ელავდა, როგორც მარჯნის ბროწეული, —
საბოდიშოთ დავაფარე ჩემი ტუჩის ძოწეული...

ნინო თარიშვილი

პარტიაში

კვირას, 6 ნოემბერს მოხდა ახლად არჩეულ მთავარი კომიტეტის პირველი სხდომა.

1. არჩეულ იქმნა პრეზიდიუმი: თავმჯდომარედ ამხ. ი. ფანცხავა, მის ამხანაგად ამხ. ი. ღლონტი, მდივნად სიმ. ხუნდაძე და მოლარედ ამხ. პ. ჭანიშვილი.

2. სხდომამ აირჩია ოთხი პირისაგან შემდგარი სარედაქციო კოლეგია; რომელშიაც შედიან: თ. ღლონტი. პ. ჭანიშვილი, ს. ასლანიშვილი და ს. ხუნდაძე.

3. დამტკიცებულ იქმნა ახალგაზრდათა კავშირის მიერ წარმოდგენილი საბოქმედო გეგმა და მიეცა მათ განსაზღვრული დირექტივები.

4. განიხილა საორგანიზაციო საკითხები. მიენდო ამხ. პ. ჭანიშვილს შეიმუშაოს პარტიული ორგანიზაციებისათვის ინსტრუქციები.

5. სხდომამ დადგინა რაც შეიძლება უახლოეს დროში გამოცემულ იქმნეს წიგნად პირველი პარტიული ყრილობის სრული ოქმები, რომელსაც წინ დაერთობა პარტიის მოკლე ისტორია და წარსულ კონფერენციებზე მიღებული რეზოლიუციები.

—

ორშაბათს, ნოემბრის 7 ს მოხდა მთავარი კომიტეტის მეორე სხდომა, რომელზედაც განხილულ იქმნა სხვა და სხვა საორგანიზაციო და სარედაქციო საკითხები. სხდომამ დადგინა ყრილობის მიერ მიღებული რეზოლიუციები და დადგენილებანი გამოქვეყნდეს ოთხშაბათიდან პარტიულს ორგანოში, დაიბეჭდოს ცალკე წიგნაკად და დაეგზავნოს პარტიულ ორგანიზაციებს სახელმძღვანელოდ. რეზოლიუციები გადათარგმნილი იქნება უცხო ენებზედაც.

ახალი ამბები

— **დაკარგე** 6 ნოემბერს ტყავის საფულე, რომელშიაც იყო პირადობის მოწმობა, პარტიული ბარათი და ოთახის მოწმობები, რომელიც მივიღე სამკურნალო სასანიტარო ბიუროდან, ვაცხადებ გაუქმებულად. აგრაფინე იაშვილი.

— კომ. მეურნეობის ცენტრალურ კავშირის გამგეობის დადგენილებით კერძო წარმოების მუშებს და მოსამსახურეებს არ მიეცემათ ტრამვაის ბილეთი და ამისათვის საგონებლო წიგნების მიცემა შეწყვეტილია. ტრამვაის ხარჯებს კერძო წარმოების მუშებისათვის იხდის თვით მწარმოებელი.

— **განათლების დარგში** მუშაკთა საყურადღებოდ. პროფესიონალური კავშირის საბინაო სამეულა ამით აცხადებს ამხანაგების საყურადღებოდ, რომ ყოველნაირი განცხადება ბინის შესახებ მიიღება კოლეგიაში 1 ნახ. ს.—3 ს.-მდი მუშათა სასახლის 95 ოთახში.

საბინაო სამეულის თავმჯდომარე გრ. ლორთქიფანიძე.

— 3 ნოემბერს ბათუმში ჩამოვიდა ამერიკის ახლო აღმოსავლეთში დამხმარე კომიტეტის გემი სხვა და სხვა ტვირთვით რიცხვით 55,000 ფუთი.

— **საბჭოთა** აღმშენე დოკების და საქართველოს რესპუბლიკის კომბინატორიატების გამოფენა. სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო წარმოდგენილია გამოფენაზე მთელი თავისი სისრულით. ყველა ეკსპონატები ს. მ. უ. ს. განყოფილებებისა მეტრმეტყველურად ამტკიცებენ სახალხო მეურნეობის ზრდას საბჭოთა საქართველოში. გამოფენაზე ვხედავთ არა მარტო სტატისტიკას და წარმოების ციფრებს, არამედ თვით წარმოებას, მის თანდათანობითი ზრდას და ხარისხის გაუმჯობესებას. სისრულით წარმოდგენილია ტყავის განყოფილება, საქსოვ—საკერავი და სამთო. 40 სამთო ჯიშია ამ ჟამით წარმოებაში. თამბაქო, საკვები—ქიმიკური წარმოება. შემდეგ მოდის ეკსპონატები პირველი სახელმწიფო ფაბრიკისა „ბავშვის საკვები“, რომელიც გვიჩვენებს, რომ ბავშვის ჯანმრთელობაზე ზრუნვა წარმოადგენს საბჭოთა აღმშენებლობის ძირითად საგანს. შემდეგ ტეხნიკური განყოფილებანი საშრომი, დვინის და სპირტისა, ხანთისა და სხვა.

ცალკე გამოფენილია ეკსპონატები სენაკის მაზრის რევკომისა (სასოფლო სამეურნეო იარაღი, ხისა და სხვა.) თეატრალურმა განყოფილებამ მოგვცა ერთობ კარგათ შესრულებული სურათები ქართული სცენის მოყვარეთა. საგიტაციო განყოფილებამ, სხვა მრავალ საგიტაციო საშუალებასთან სხვათა შორის მოგვცა რამდენიმე გრამოფონის პლასტინკა, რომელიც გადმოგვცემს სიტყვებს საბჭოთა რუსეთის მეთაურებისას: ლენინისას, ტროცკისას და ლუნაჩარსკისას. დარბაზის ერთს დიდს ყურეში წარმოდგენილია შევარდენის საზოგადოება. მთელი წყება დიაგრამები, გვიჩვენებს მონაპოვარს შევარდენის საზოგადოების. მთელ საქართველოში 15,000 შევარდენელია. გამოფენილია საბჭოთა სასამართლო ბანდიტების იარაღი და სხვა.

გამოფენა მოწყობილია სახელმწიფო დრამის თეატრში.

— **გეერთიანებულმა** გარე ვაჭრობამ, კავკასიის ცენტრალურ სატრანსპორტო მოსახმარებელ საზოგადოებამ მიანიჭა უფლება ბათომის პორტზე საქონლის შესყიდვისა სხვა ცენტრალურ კოოპერატიულ ორგანიზაციებთან ერთად.

— **უმაღლესმა** ტრიბუნალმა ს. ს. ს. რესპუბლიკისამ, საჯარო კრებაზე განიხილა საქმე მილიციონერ ნიკოლოზ გოგოლაურის ბ გრ. ზულიევისა რომელთაც ბრალად ედებოდათ უკანონო გაჩხრეკა ვარვარიძის მინისა და ნივთების მოპარვა ჩხრეკის დროს. გამოძიებიდან დამტკიცდა დანაშაული ორთავე ბრალდებულისა. ხოლო სასამართლომ მიიღო რა მხედველობაში სიყმაწვილე და შესაძლებლობა მათი გასწორებისა დადგინა: გოგოლაურს მიესაჯოს იძულებითი მუშაობა საზოგადოებრივ შრომაზე 1 ნახ. წლით თავისუფლების შეზღუდველათ და სულიერს 1 წლით.

— **სახალხო** შრომის კომისარიატი მუშათა სასახლიდან გადავიდა რუსთაველის ქ. № 19, მეორე სართულში.

— **ლიტერატურული ხუთშაბათი.** მ. ეროლთა კავშირის საბჭოს ინიციატივით ხელოვნების სასახლეში გაიმართება „ლიტერატურული ხუთშაბათი“, ლექსთა და მოხსენებათა კითხვა. ქართული ძველის და ახალი ლიტერატურის შესახებ მოხსენებას წაიკითხავენ: ი. გრიშაშვილი ქ. გამსახურდია, გალ. ტაბიძე, კ-კი ბაბაშიძე, ალაკი მანაძე, ს. გორგაძე, ს. კაკაბაძე. ევროპაულ ლიტერატურათა შესახებ: კოწია გამსახურდია, ლეო ქიაჩელი, დ. უხნაძე. მოხსენებების გარდა გაიმართება ლექსების და მოთხრობების კითხვა ავტორების მიერ. დასწრება ყველას შეეძლება.

რუსეთი

მოსკოვი. 5 ნოემბერი. დამშეულ გუბერნიებში საჭაროა მუდმივი სისტემატიური ყოველდღიური დახმარება. რამდენათაც ზამთარი ახლოვდება, იმდენათ სიმშილით ტანჯვა აუცილებელი ხდება. სამარის გუბერნიაში დამშეულთა რიცხვი დღითი დღე მატულობს. ამ ჟამათ სიმშილით გარდაიცვალა მრავალი ბავშვი და მოზრდილნიც. ვრცელ დებს შავი სიხადის ეპიდემია.

მოსკოვი. 8 ნოემბერი. ამხანაგი რადეკი აფასებს რა რუსეთის რევოლიუციის ისტორიულ მნიშვნელობას ამტკიცებს, რომ ის წარმოადგენს პირველ სოციალისტურს პირველ პროლეტარულს რევოლიუციას, რომ ის არის წარმოდგენილი აურეულაზული ქვეყნის პროლეტარული რევოლიუცია. რომლის გამო მისი გამოსავალიც სხვანაირი იქნება, ვიდრე გამოსავალი პროლეტარიატის რევოლიუციისა ისეთს ქვეყნებში, როგორიც არის ინგლისი და ამერიკა.

მოსკოვი. 8 ნოემბერი, რუსეთ იტალიის შეთანხმება შედგენილია რუსეთ ინგლ სის საგარეო სელზეკრულების ტიპით. ახალი შეთანხმება ახლოვდებს რუსეთს ევროპასთან და კერძოთ იტალიასთან. იტალიელი გაზეთები ამბობენ, რომ რუსეთი შეიძლება წარმოდგენილი იქმნას მხოლოდ საბჭოთა მთავრობის მიერ, რომელიც არის ერთად ერთი სახელმწიფოებრივი ძალა რუსეთისა.

მოსკოვი. ოქტომბრის რევოლიუციის 4 წლის თავის საზეიმოთ მოსკოვში გახსნა: „მუშათა ბავშვების სახლი, დედათა სახლი, ბავშთა სახლი და ბავშთა ამბულატორია, მედიკური ბიბლიოთეკა და „სიმკითხველო.

მოსკოვი. 7 ნემბერი. მშრომელთა ხელისუფლების 4 წლის თავის აღსანიშნავად, სამოქალაქო ომის დასრულებით და მშვიდობიან მშენებლობაზე გარდასულით სრულიად რუსეთის ცენტრალმა. კომიტეტმა დაადგინა: 1) გაანთავისუფლოს დამნაშავენი შეზღუდული და არა შეზღუდული უფლებით სასჯელისაგან. (რულიად გაანთავისუფლოს ის პირნი, რომელთაც მისჯილი აქვთ ერთი წლის დაპუსაღება. ნახევრად შეუმციროს მათ, ვისაც მისჯილი აქვს სამი წლის ციხე ან სავალდებულო მუშაობა. უმაღლეს სასჯელის ძისჯილი შეეცვალოს: სიკვდილით დასჯა 5 წლის დასჯით, მხოლოდ კასაციური ინსტანცია ასეთ შემთხვევაში უნდა ხელმძღვანელობდეს საქმის არსებითი მნიშვნელობის მიხედვით.

უცხოეთი

ოდესა. ნოემბრის 4. ბესარაბიის გაზეთი „ახალი სიტყვა“ იუწყება, რომ ჩეხოსლოვაკიაში მოგზაურობდა მონარქისტების ცენტრი გენერალ ლეონტიევის მეთაურობით, რომელიც იყო ვრანგელის სამხედრო წარმომადგენელი, გარდა ამისა არსებობს არალეგალური ორგანიზაცია რუსის ოფიცრებისა ფილიპოვისა და იევსკის მეთაურობით. პრაგაში ყავის ბაღიოთაი. რუსის ემიგრაციის სხვა და სხვა მიმდინარეობა ერთი მეორეს ზეკერავენ.

ოდესა. ნოემბრ 4. რუმინეთის გაზეთების ცხობით რუმინეთის მინისტრთა საბჭოში მოხდა სერიოზული შეტაკება ფინანსთა მინისტრი ტატეული კუს და ტაკიონესკუს შორის. ახლო მომავალში რუმინეთში მოელიან სამინისტროს კრიზისს იონესკუს საგარეო პოლიტიკის მიმართ პარლამენტის უკმაყოფილებისა გამო. რუმინეთის საზოგადოებრივი აზრი ერთობ აღელვებულია რუმინეთის ვალიუტ ს სპეკულიაციით. აღნიშნულია, რომ პარიზის ბანკი ხელს უწყობს ვალიუტის ფასის დაკარგვას.

ნაუენი. ნოემბ. 4. პორტუგალია თანახმაა კარლოს ჰაბსბურგელის ჯუნძულ მადეირაზე გაგზავნით. ძველი ოჯახი კარლოსისა დასახლებული იქნება ლიქსემბურგში.

ნაუენი. ნოემბ. 4. ლონდონის ბოლიტიკური წრეები ერთობ შეშფოთებულია საფრანგეთისა და ინგლისის ხელშეკრულებით. ლონდონის პრესა მოელის ამ ხელშეკრულებით ინგლისელების მდგომარეობის გაუარესებას — [illegible] ალმოსავლეთში.

ლონდონი. ნოემბ. 4. [illegible] მა დიდი ბრიტანეთის „მეფეს“ გუუეთა დაწვრილებითი მოხსენება ირლანდიის საქმეზე.

ნაუენი. ნოემბ. 4. ლლოიდ-ჯორჯს აზრათა აქვს „განიხილოს რუსეთის საკითხი. მოლაპარაკებას დაიწყებს კრასინი, რომელმაც საამისოდ უნდა მიიღოს მოსკოვის მთავრობისაგან საგანგებო რწმუნება.

ბერლინი. ნოემ. 4. „ნიუიორკ-გერალდის“ ცნობით ჩინეთში იფეთქა რევოლიუციამ, რომელსაც ემხრობა ჯარი ნაწილობრივად. სასწრაფოდ გაგზავნილია მოკავშირეების 6 გემი ჩინეთის ნაპირებისაკენ დასაცველად ევროპიელებისა ჩინეთში.

ნაუენი. ნოემბ.4 შვეიცარიაში ჩამოწვა თოვლის დიდი ზვავი. მთელი მხარე დაფარა თოვლმა 5 მეტრის სიმაღლემდე მიმოსვლა შესწყდა.

პარიზი. „პტი-პარიზიენის“ ცნობით ახლო მომავალში პარიზში გაიხსნება სოციალისტთა კონგრესი. სენის ფრაქცია 9 ოქტომბერს შეუდგა წინასწარ მუშაობას და მოიწვია მთელი წყება თათბირებისა, გამოსარკვევად ფაქტიური და პრინციპიალური საკითხებისა და დელეგატების ასარჩევად. ამ თათბირზე გამოვიდნენ ბლიუმი, ტროკა, რენოდელი და სხვა. ბლიუმი თავის სიტყვაში შეეხო კომუნისტებთან ურთიერთობას და გადაისროლა კომუნისტებისაკენ მთელი წყება ბრალდება. ორატორმა აღნიშნა, რომ კომუნისტებმა ნება მისცენ თავიანთ თავს მოეხდინათ მთელი წყება ინსინუაციები და შეურაცყოფა სოციალისტების მიმართ. ამისათვის სოციალისტები უნდა შეუდგნენ გეგმაგაზომილ ბრძოლას კომუნისტების წინააღმდეგ თუ არ სურთ დარჩნენ ბრიყვად. მეორე ორატორი მარანისი წინადადებას იძლევა შეადგინონ კომისია ყველა მემარცხენე პარტიულ ჯგუფების კოალიციისა ბოლშევიზმთან საბრძოლველად. ამ წინადადებამ გამოიწვია მხურვალე კამათი, რომელმაც შედეგათ ის მოიტანა, რომ გადასწყდა არჩეულ იქმნას სპეციალური კომისია, რომელმაც 15 დღის განმავლობაში წარმოადგინოს დაწვრილებითი მოხსენება შესახებ იმისა, თუ როგორი ფორმით აწარმოონ ბრძოლა ბოლშევიზმის წინააღმდეგ.

ნაუენი. ნოემბ. 3. გერმანიის პრესა დაწვრილებით განიხილავს ელჩთა კონფერენციის ნოტას, შესახებ კონტროლისა გერმანიის მოქმედებაზე ზემოილეზიაში. გერმანიის პრესა აღნიშნავს, ელჩთა კონფერენცია, რომ ყოფილიყო უფრო სამართლიანი ამ ნოტით მას უნდა მიემართა არა ბერლინში, არამედ ვარშავაში და დაემყარებინა კონტროლი არა გერმანიაზე, „არამედ პოლონეთზე. ყველა პარტიის გაზეთები ურჩევენ მთავრობას არ დაეცეს სულით და დაიცვას გერმანიის უფლება ზემო-სილეზიაში.

პარიზი. ნოემბ. 3. ლორდ ფარმური გამოვიდა თემთა პალატაში ვრცელი სიტყვით, წესახებ ომისაგან განადგურებულ რაიონებისა. ფარმურმა გამოსთქვა ეჭვი ამ რაიონების აღდგენაზე, საფრანგეთისა და გერმანიის შორის საჭირო საზაო ურთიერთ განწყობილებაა შეუძლებლობა გამო. საფრანგეთსა და გერმანიის შორის დამოკიდებულობა ისეთია, რომ ძნელია ნორმალურ მდგომარეობის აღდგენა ევროპაში. მდგომარეობა უარესდება განუწყვეტელი გაფიცვებით ინგლისსა და საფრანგეთში. დასასრულ ფარმურმა აღნიშნა საჭიროება, რომ ის ჯამი, „რომელსაც იხდის გერმანია, მოხმარდეს „დანგრეულ ოლქების აღდგენას.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი— მთავარი კომიტეტი.

დაკარგე გასასვლელი ბარათი მიღებული საგარეო საქმეთა კომისარიატისაგან კოსტანტინეპოლში გასამგზავრებლად მიხელ ისახანოვის სახელზე ჩაითვალოს გაუქმებულად. 61

გიმნაზიის მასწავლებელი
ამზადებს მოწაფეებს
სპეც. ქართული, საზოგადო ისტორია
მისამართი: იკითხეთ „ტრიბუნის“ რედაქციაში.